

POSTANOWIENIE

21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 21 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa G. P., A. P. i M. M.

przeciwko Bankowi S.A. w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A. w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 7 listopada 2022 r., VI ACa 744/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Banku S.A. w W. łącznie na rzecz G. P., A. P. i M. M. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 czerwca 2021 r., XXV C 441/19, Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 159 622,85 zł i 16 298,35 CHF oraz 79 811,42 zł i 8 149,18 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 kwietnia do 27 kwietnia 2021 r., z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczeń powinno nastąpić za jednoczesną zapłatą na rzecz pozwanego 200 000 zł albo zabezpieczeniem roszczenia o zapłatę tej sumy, oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z 7 listopada 2022 r., VI ACa 744/21, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił prawo zatrzymania

na rzecz banku oraz zasądził odsetki za opóźnienie od 28 kwietnia 2021 r. Sąd wskazał, że umowa kredytu zawiera liczne postanowienia niedozwolone, określające zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu (w PLN) na walutę obcą, jak też spłacanych rat kredytu z waluty obcej na złote, pozwalające bankowi jednostronnie i swobodnie kształtować kursy waluty obcej. Abuzystyczny charakter mają również postanowienia dotyczące ryzyka kursowego, na jakie zostali narażeni powodowie. Oceny tej nie wyłącza okoliczność, że odsyłanie do tabel kursowych Banku było powszechną praktyką stosowaną w działalności innych banków. Wskazane postanowienia określają główny podmiot świadczenia stron, jednak mogą zostać poddane kontroli incydentalnej Sądu, z uwagi na to, że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Sąd podkreślił w tym kontekście, że pozwany Bank nie udzielił powodom rzetelnych i wyczerpujących informacji o zasadach działania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej i o zagrożeniach mogących wyniknąć dla interesów ekonomicznych kredytobiorców w razie silnych wahań kursowych waluty indeksacyjnej wobec złotego.

Następnie Sąd wskazał, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie oprocentowania ze stawką LIBOR jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to, że po wyeliminowaniu z umowy klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony, nie jest możliwe. Nie ma możliwości utrzymania w mocy umowy jako o kredyt złotowy, oprocentowany stawką przewidzianą dla waluty szwajcarskiej (CHF), taka umowa byłaby niezrozumiała i sprzeczna z intencją stron, ją zawierających. W sprawie brak jest podstaw do zastosowania „kursu sprawiedliwego”, byłaby to bowiem zmiana treści postanowienia niedozwolonego, co jest niedopuszczalne. Brak jest podstaw do zastosowania art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 stycznia 2009 r., gdyż przepis ten nie jest przepisem dyspozytywnym a więc takim, który ustawodawca przewidział do stosowania w miejsce niedozwolonych klauzul przeliczeniowych, zawartych w umowie kredytu, powiązanego z kursem obcej

waluty. Ponadto art. 358 § 2 k.c. odnosi się do zobowiązań, których przedmiotem jest suma w walucie obcej, a nie do klauzul waloryzacyjnych, gdzie waluta obca pełni jedynie funkcję miernika świadczenia. Z uwagi na nieważność umowy, Sąd Apelacyjny uznał za chybiony zarzut naruszenia art. 410 §1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. oraz art. 411 pkt. 1 k.c.

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania ze względu na zachodzącą w sprawie potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi.

Kredytobiorcy złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W odniesieniu do przesłanki wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zauważyć, że skutkiem podniesienia potrzeby wykładni może być przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko pod warunkiem, że przynajmniej jedno z możliwych rozwiązań tych problemów prowadzi do zasadności skargi kasacyjnej. Nie można przyjąć skargi do rozpoznania, jeżeli podlegałaby ona oddaleniu niezależnie od odpowiedzi na postawione problemy prawne czy interpretacyjne. Zarówno przedmiot tych problemów i argumentacja sformułowana przez bank nie przemawiają w niniejszej sprawie za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Należy zauważyć, że uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank.

Kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone. Postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku, jako współokreślające wysokość pozostałego do spłaty zadłużenia, czyli główne świadczenie kredytobiorcy, co do zasady nie podlega ocenie w świetle art. 385¹ § 1 k.c., lecz tylko pod warunkiem, że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest rozszerzająca wykładnia tego warunku jako obejmującego nie tylko tekst warunku (jest jasne, co znaczy stosowanie kursu ogłoszonego przez bank), lecz także mechanizm działania tego warunku. Aby odesłanie było dozwolone, w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe zasady ustalania kursu tak, aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili. Ustalenie kursu tylko do wypłaty kredytu i usiłowanie zbindowania kredytobiorcy przyszłymi, jednostronnie ustalonymi kursami nie mogło być skuteczne.

Problemów prawnych nie budzi też to – wobec treści art. 385¹ § 1 i 2 k.c. – które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne, tj. tylko klauzula kursowa czy także klauzula

ryzyka walutowego. Skoro będąc związanym uchwałą SN z 25 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie mógł uznać umowy kredytu za ważną, bezprzedmiotowe jest rozważanie abuzywności części umowy w postaci mechanizmu indeksacji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. powodowi przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(Ł.W.)

[wr]

[r.g.]